

REGERINGSKANSLIET

Utbildningsdepartementet

DN Debatt 08-05-04

Fler invandrare räddar svenska välfärdsstaten

Ny undersökning till Globaliseringsrådet försvarar friare invandring: Att ta emot fler invandrare handlar inte minst om svensk egennytta. En friare invandring är inte ett hot. Det är ingen välgörenhetsgärning. Nej, det är en möjlighet. Framför allt kan en ökad invandring hjälpa till att finansiera välfärdsstaten genom att öka den ekonomiska tillväxten. Och utan fler framgångssökande invandrare kommer vi inte att kunna ta hand om våra gamla - vården av gamla är den bransch i Sverige där sysselsättningen växer snabbast. I slutändan handlar invandringen om svenskarnas egna behov och egennytta. Det skriver forskaren Philippe Legrain i en ny rapport till Globaliseringsrådet om välfärdsstater och invandrare i Europa.

Svensk invandringspolitik är på många sätt bristfällig men traditionen av att ta emot flyktingar är berömvärd - landet tar till och med emot fler irakier än USA. Däremot är motvilligheten till arbetskraftsinvandring mindre begriplig, särskilt mot bakgrund av de kommande demografiska förändringarna. Medan irakier i USA snabbt börjar arbeta eller startar företag så är det många av dem i Sverige som aldrig får något arbete och i stället faller in i bidragsberoende. Det är ett oerhört slöseri med talang och möjligheter. Dessutom riskerar det att leda till en urholkning av acceptansen för invandring.

Men riskerar inte öppnare gränser att i stället attrahera ännu fler bidragssökare? Det är inte troligt - personer som genom att emigrera är villiga att ta steget rakt ut i det okända tenderar att vara mer

företagsamma. Ofta är det ett ekonomiskt risktagande för emigranten och hårt arbete en förutsättning för att det ska löna sig.

Notera att Irland och Sverige 2004 öppnade upp för arbetskraftsinvandring från de nya EU-länderna efter Storbritannien. Samtidigt begränsade Storbritannien och Irland invandrarnas rätt till välfärdstjänster. Trots de generösa välfärdssystemen var det ynka en procent av polska emigranter som valde Sverige. Sådana tillfälliga immigranter, som dessutom ofta är unga och kommer utan sina familjer, är självklart ett stöd för de offentliga finanserna och alls ingen börda. Troligen återvänder de förr eller senare till sina hemländer samtidigt som de betalar skatt medan de arbetar i Sverige.

Det ska erkännas att invandrare som har bosatt sig permanent i Sverige hittills ofta har hamnat i arbetslöshet - sysselsättningsgapet mellan utlandsfödda och personer födda i Sverige är fortfarande betydande. Andra generationens invandrare klarar sig visserligen bättre än sina föräldrar men inte lika bra som svenskfödda personer.

Detta utgör ett stort problem, inte minst för de drabbade personerna. Men vilka är orsakerna? Det handlar knappast om att invandrare är lata eller icke anställningsbara. Förklaringar som diskriminering är mer troliga. Det är slående att invandrares döttrar som bemödar sig att ta en universitetsexamen har mycket svårare att få ett arbete än svenskföddas döttrar. Andra ojämlikheter i livschanser bidrar också säkerligen till dessa skillnader.

Framför allt missgynnas invandrare av arbetsmarknadsregleringar och andra regler som gynnar individer som redan är inne på arbetsmarknaden. Som Benny Carlson, Lunds universitet, har visat så lyckas somalier bland svenskamerikaner i Minnesota väldigt väl samtidigt som somalier i Sverige har en mycket låg sysselsättningsgrad. Med andra ord, det är snarare svenska regler och regleringar än somaliska kulturella särdrag som förklarar dessa skillnader.

Prioriteringarna borde vara självklara: stöd åtgärder för att motverka diskriminering och arbeta för jämlika livschanser; gör arbetsmarknadsreformer som bättre kombinerar trygghet med omställningsbarhet, anställningsbarhet och möjligheter; vidta välfärdsreformer som ger stöd utan att samtidigt försvaga incitamenten till arbete. Regeringens föreslagna reform når inte hela vägen fram men är ett stort steg i rätt riktning.

Framför allt kan friare invandring hjälpa till att finansiera välfärdsstaten genom att öka den ekonomiska tillväxten. Större arbetskraftsrörlighet - såväl mellan Göteborg och Stockholm som från Warszawa och Manilla - skulle möjliggöra en snabbare tillväxt utan inflationistiska flaskhalsar, en ökning av levnadsstandarden samt bidra till att hålla räntorna låga. Precis som Sveriges öppenhet för handel och utländskt kapital har bidragit till Sveriges välstånd så skulle även ett öppnande för utländsk arbetskraft göra det.

Nyanländas mångfald och dynamik kan även hjälpa till att stimulera till nya idéer och företag. Ungefär 70 av USA:s 300 Nobelpristagare sedan 1901 var invandrare och nära hälften av USA:s riskkapitalfinansierade nyföretag var delfinansierade av invandrare. Hur begåvade svenskar än må vara så har de inte alla lösningar. Mångfald är dessutom en talangmagnet. Driftiga personer lockas till städer som London eftersom de är spännande och kosmopolitiska.

Invandrades potentiella möjlighet att bidra i samhället är enorm - trots det är den till sin natur omöjlig att förutspå. När Sergej Brin kom till USA som sexårig flykting från Sovjetunionen kunde ingen ha gissat att han senare skulle bli en av personerna bakom Google. Europeiska regeringar har utan tvekan nekat många potentiella Brins tillträde till sina länder och avskräckt andra ambitiösa personer från att ens försöka komma.

Oavsett om Sveriges framtida välstånd till stor del bygger på högproduktiva verksamheter så kommer en stor andel av sysselsättningen fortfarande finnas i enklare, lågproduktiva branscher som inte kan konkurrensutsättas från utlandet. Vården av gamla kan inte ske på distans, taxichaufförer måste arbeta lokalt, kontor måste städas på plats. Den bransch där sysselsättningen växer snabbast är vården av gamla - och 2050 förväntas en av tio svenskar att vara äldre än 80 år. Vem ska ta hand om dig när du blir gammal?

Att kräva av välutbildade, unga svenskar att göra det skulle krossa deras drömmar och dessutom bli enormt kostsamt för ekonomin och de offentliga finanserna. Så varför inte tillåta, säg filippinare, att göra det? De skulle tjäna bättre än i Manilla och svenskar - gammal som ung - skulle vinna på det. Sociala rättigheter skulle försvaras: invandrare skulle ha full tillgång till fack och rättssystem.

Detta skulle inte på något sätt skapa en permanent underklass utan tvärtom en möjlighetsstege för mindre bemedlade utomeuropéer. Tillfälliga invandrare skulle återvända hem med mer pengar och de som

stannar längre skulle tjäna bättre och bättre när de förkovrar sig, skaffar kontakter och erfarenhet. Dessutom skulle deras barn dra nytta av mer jämnt fördelade livschanser.

Invandring bryter loss människor från fattigdom. I slutet av 1800-talet valde en stor del av svenskarna att invandra till USA. Och pengarna som invandrare skickar hem - cirka 300 miljarder dollar per år officiellt, kanske lika mycket till inofficiellt - överskuggar de 100 miljarder dollar som västländernas regeringar ger i bistånd. Återvändande invandare tar också med sig kunskaper och nya idéer. Afrikas första internetkaféer startades till exempel av invandrare som återvänt från Europa.

En friare invandring är inte ett hot. Det är en möjlighet. Det är ingen välgörenhetsgärning. Det kan vara till fördel för alla parter. Det är en fråga om mänskliga rättigheter och om internationell solidaritet lika mycket som egoism. I slutändan handlar det om att skapa en öppnare, mer dynamisk och progressiv värld.

PHILIPPE LEGRAIN